

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาศักยภาพครูให้มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ปฏิบัติหน้าที่โดยใช้กระบวนการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ต้องอาศัยความร่วมมือจากครูแกนนำ ครูต้นแบบปฏิบัติการเรียนรู้ และสถาบันการศึกษาชั้นสูง ช่วยพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเกณฑ์กำหนดคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 27)

ครูต้นแบบปฏิบัติการเรียนรู้เป็นผู้ที่ได้รับเกียรติและได้รับการยกย่องว่ามีความสามารถ มีความคิดริเริ่มทางการสอน มีรูปแบบสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ชัดเจนกว่า “ผู้เรียนสำคัญที่สุด” ครูต้นแบบปฏิบัติการเรียนรู้มีขั้นตอนการสอนที่ชัดเจน ซึ่งครูที่สนใจพัฒนาการสอนสามารถ เรียนรู้และเลียนแบบได้ การปฏิบัติการเรียนรู้ที่ได้ผลนั้น เริ่มต้นจากศรัทธาที่ครูมีความตั้งใจ ปรับปรุงวิธีการสอนของตนเอง ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ เป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งที่ช่วยส่งเสริม แนะนำและอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ทั้งนี้หากได้มีแรงหนุนอีกด้านหนึ่ง คือ การแนะนำ ช่วยเหลือให้แบบอย่างจากเพื่อนครูด้วยกันในรูปแบบกัลยาณมิตรนิเทศ ก็จะช่วยให้ครูได้เห็น วิธีการ และขั้นตอนการสอนที่เป็นจริงชัดเจน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนของตนได้ดีขึ้น (สมศรีกิจ ชนะพานิชย์, 2543, หน้า 36)

คอกัน (Kohn, 1996) ได้ศึกษาพบว่า ครูต้นแบบปฏิบัติการเรียนรู้เป็นผู้มีความสามารถในการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน มีการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นำไปสู่ การเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์ แนวปฏิบัติเชิงสร้างสรรค์ใหม่ และการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ทำให้เกิด ประสิทธิภาพในการเรียนรู้แบบร่วมมือ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาเรลลา (Varalla, 2000) ที่พบว่า ครูต้นแบบปฏิบัติการเรียนรู้แสดงให้เห็นถึง ความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน เชิงโครงสร้างสูงกว่าครูทั่วไปหรือครูที่ขาดประสบการณ์ ซึ่งประสบปัญหาด้านการจัดการเรียน การสอน

การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นรูปแบบการสอนที่ได้รับการออกแบบ เพื่อสนับสนุนพัฒนาการทางสังคมและวิชาการของผู้เรียน ลักษณะเด่นของการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ จะเน้นการร่วมมือร่วมแรงกันระหว่างสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้ กระบวนการแก้ปัญหาจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันของกลุ่ม การเรียนแบบนี้สมาชิกทุกคน

จะต้องมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ที่ครูสอน และช่วยเพื่อนเรียนด้วย เพื่อทุกคนจะได้รับความสำเร็จร่วมกัน การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นวิธีเรียนแบบหนึ่งที่นักการศึกษาแนะนำให้ช่วยส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน ทั้งผู้ที่เรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิด ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ดีตามที่สังคมต้องการ (Slavin, 1999, pp. 74-76)

วิธีการเรียนการสอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือ พัฒนาขึ้นโดยอาศัยหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือของ จอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson & Johnson, 1974, pp. 213-240) ที่ชี้ให้เห็นว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือมีประสิทธิภาพทางวิชาการมากกว่าการเรียนรู้ตามสภาพแวดล้อมแบบดั้งเดิม ซึ่งสอดคล้องกับ จอห์นสัน จอห์นสัน และ สมิธ (Johnson, Johnson & Smith, 1998) ที่ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือกับวิธีสอนแบบรายบุคคลหรือการแข่งขัน ผลปรากฏว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยสูงกว่าผู้เรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบรายบุคคลหรือการแข่งขัน

จอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson & Johnson, 2001, pp. 1-3) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือมี 5 ประการ ได้แก่ 1) การเกื้อกูลกัน (Positive Interdependence) 2) การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด (Face-to-Face Promotive Interaction) 3) ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน (Individual Accountability) 4) ทักษะการทำงานร่วมกับบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interpersonal and Small-Group Skills) และ 5) กระบวนการกลุ่ม (Group Processing)

การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาทักษะทางสังคมและทางวิชาการของผู้เรียน การเรียนรู้แบบร่วมมือจะประสบความสำเร็จได้ ต้องมีพื้นฐานการสนับสนุนจากนักวิจัยและครูในชั้นเรียน (Slavin, 1999, pp. 78-80) เมื่อเปรียบเทียบวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือกับสภาพการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมและมีการแข่งขัน พบว่า วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จทางวิชาการ (Johnson, Johnson & Stanne, 2000, pp. 128-129) นอกจากนี้ความเข้าใจในเรื่ององค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ชัดเจนก็เป็นปัจจัยสำคัญ เพราะในบางครั้งนำการเรียนรู้แบบร่วมมือมาใช้อย่างไม่เหมาะสม เช่น กลุ่มการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีความสามารถเท่าเทียมกันอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ทำงานร่วมกัน เป็นต้น (Cohen, 1994, pp. 3-20) งานวิจัยของแอนทิล (Antil, 1998, p. 419) พบว่า จากการรายงานตนเองเกี่ยวกับการใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือของครูตัวอย่างในโรงเรียนประถมศึกษา มีครูตัวอย่าง 93 เปอร์เซ็นต์ที่ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ และมีครูตัวอย่างส่วนน้อยที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบตามรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ แต่มีครูตัวอย่างอีกจำนวนหนึ่งนำวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือไปประยุกต์ใช้ แม้ว่าครูตัวอย่างจะรับรู้ข้อดี

ของการนำวิธีการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จในการนำไปใช้ เนื่องจากรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือไม่ชัดเจน เป็นสาเหตุให้ครูตัวอย่างต้องนำวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือไปประยุกต์ใช้ จึงไม่เป็นไปตามข้อปฏิบัติของการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนลดลง

คริสโตเฟอร์ แคทลีน และโรเบิร์ต (Christopher, Kathleen & Robert, 2003, pp. 232-239) ได้สำรวจการนำวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้และความชอบวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือของครูตัวอย่างที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา เมืองนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 130 คน ตัวแปรต้น ประกอบด้วย ประเภทโรงเรียน จำนวนปีที่สอน จำนวนปีที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ และแหล่งเรียนรู้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ตัวแปรตาม เป็นการนำวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้และความชอบวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ปรากฏว่า การนำวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้และความชอบวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือมีความสัมพันธ์กับสถานภาพของครูตัวอย่างในด้านการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ครูต้นแบบปฏิรูปการเรียนรู้ต้องจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาและฝึกอบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี, 2548 ก, หน้า 8)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเปรียบเทียบความชอบวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการนำวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้ของครูต้นแบบปฏิรูปการเรียนรู้ที่มีประเภทโรงเรียนที่สังกัด จำนวนปีที่สอน จำนวนปีที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ และแหล่งเรียนรู้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือต่างกัน เพื่อจะได้นำข้อค้นพบไปใช้ปรับปรุงการพัฒนาครูต้นแบบปฏิรูปการเรียนรู้เกี่ยวกับการนำวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้และเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูต้นแบบปฏิรูปการเรียนรู้ที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

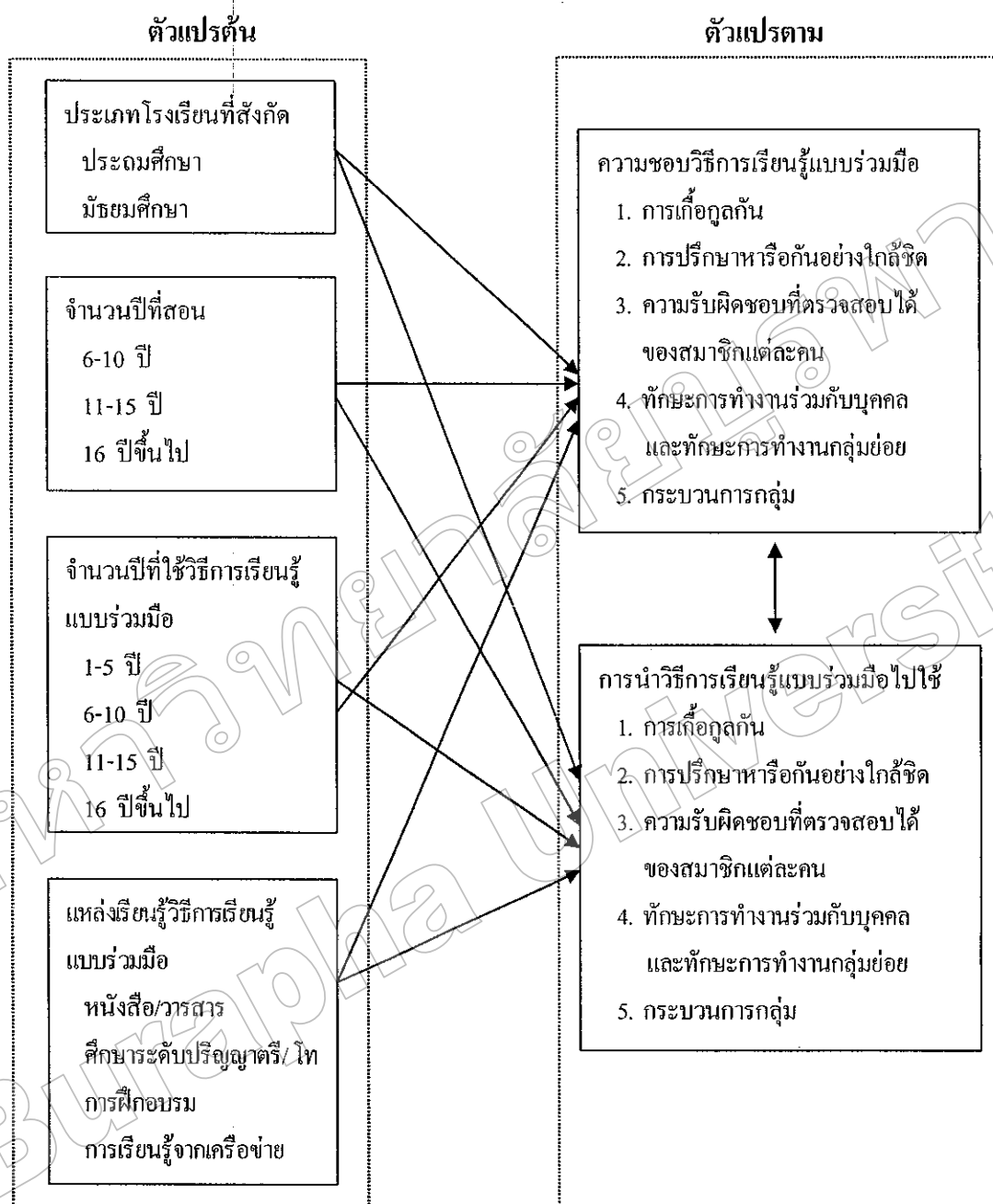
1. เพื่อเปรียบเทียบความชอบวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือของครูต้นแบบปฏิรูปการเรียนรู้จำแนกตามประเภทโรงเรียนที่สังกัด จำนวนปีที่สอน จำนวนปีที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ และแหล่งเรียนรู้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ

2. เพื่อเปรียบเทียบการนำวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้ของครูต้นแบบปฏิบัติการเรียนรู้
จำแนกตามประเภทโรงเรียนที่สังกัด จำนวนปีที่สอน จำนวนปีที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ และ
แหล่งเรียนรู้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ

3. เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรพหุความชอบวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือและ
การนำวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้ของครูต้นแบบปฏิบัติการเรียนรู้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเปรียบเทียบความชอบวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการนำวิธีการเรียนรู้
แบบร่วมมือไปใช้ของครูต้นแบบปฏิบัติการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดหลักจากทฤษฎีการเรียนรู้
แบบร่วมมือของ จอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson & Johnson, 2001, pp. 1-3) ประกอบด้วย
5 องค์ประกอบ ได้แก่ การเกื้อกูลกัน การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้
ของสมาชิกแต่ละคน ทักษะการทำงานร่วมกับบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย และกระบวนการกลุ่ม
และงานวิจัยของ คริสโตเฟอร์ แคทลิน และโรเบิร์ต (Christopher, Kathleen & Robert, 2003,
pp. 232-239) ที่สำรวจการนำวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้กับความชอบวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ
ของครูตัวอย่างที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา และ โรงเรียนมัธยมศึกษา เมืองนิวยอร์ก ประเทศ
สหรัฐอเมริกา จำนวน 130 คน ตัวแปรต้น ประกอบด้วย ประเภทโรงเรียนที่สังกัด จำนวนปีที่สอน
จำนวนปีที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ และแหล่งเรียนรู้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ตัวแปรตาม
เป็นการนำวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้และความชอบวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ปรากฏว่า
การนำวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้กับความชอบวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือมีความสัมพันธ์กับ
สถานภาพของครูตัวอย่างในด้านการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นในการวิจัยนี้ผู้วิจัย
จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาเปรียบเทียบความชอบวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการนำ
วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้ของครูต้นแบบปฏิบัติการเรียนรู้ โดยตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพ
ของครูต้นแบบปฏิบัติการเรียนรู้ ประกอบด้วย ประเภทโรงเรียนที่สังกัด จำนวนปีที่สอน จำนวนปี
ที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ และแหล่งเรียนรู้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่วนตัวแปรตาม คือ
ความชอบวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ และการนำวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการเปรียบเทียบความชอบวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการนำวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้ของครูต้นแบบปฏิบัติการเรียนรู้

ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. ครูต้นแบบปฏิบัติการเรียนรู้ที่มีประเภทโรงเรียนที่สังกัด จำนวนปีที่สอน จำนวนปีที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ และแหล่งเรียนรู้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือต่างกัน มีความชอบวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือแตกต่างกัน

2. ครุภัณฑ์แบบปฏิบัติการเรียนรู้ที่มีประเภทโรงเรียนที่สังกัด จำนวนปีที่สอน จำนวนปีที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ และแหล่งเรียนรู้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือต่างกัน นำวิธีการใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้แตกต่างกัน

3. มีความสัมพันธ์ระหว่างความชอบวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการนำวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้ของครุภัณฑ์แบบปฏิบัติการเรียนรู้ จำแนกตามประเภทโรงเรียนที่สังกัด จำนวนปีที่สอน จำนวนปีที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ และแหล่งเรียนรู้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับความชอบวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการนำวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้ของครุภัณฑ์แบบปฏิบัติการเรียนรู้แบบร่วมมือของครุภัณฑ์แบบปฏิบัติการเรียนรู้ที่มีสถานภาพของครุภัณฑ์แบบปฏิบัติการเรียนรู้แตกต่างกัน
2. เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครุภัณฑ์แบบปฏิบัติการเรียนรู้ที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือให้ผู้เรียนสามารถเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป
3. ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของความชอบวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการนำวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้ของครุภัณฑ์แบบปฏิบัติการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการหาสาเหตุของการนำวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้หรือไม่นำไปใช้ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ประกอบด้วย การถือคู่กัน การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน ทักษะการทำงานร่วมกับบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย และกระบวนการกลุ่ม
2. ประชากร
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครุภัณฑ์แบบปฏิบัติการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ปีการศึกษา 2548 จำนวน 3 เขตการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 724 คน
3. ตัวแปรที่ศึกษา
  - 3.1 ตัวแปรต้น เป็นสถานภาพของครุภัณฑ์แบบปฏิบัติการเรียนรู้ มี 4 ตัว ได้แก่
    - 3.1.1 ประเภทโรงเรียนที่สังกัด จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่
      - 3.1.1.1 ประถมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 1-2)
      - 3.1.1.2 มัธยมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 3-4)

3.1.2 จำนวนปีที่สอน จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

3.1.2.1 6-10 ปี

3.1.2.2 11-15 ปี

3.1.2.3 16 ปีขึ้นไป

3.1.3 จำนวนปีที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ จำแนกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

3.1.3.1 1-5 ปี

3.1.3.2 6-10 ปี

3.1.3.3 11-15 ปี

3.1.3.4 16 ปีขึ้นไป

3.1.4 แหล่งเรียนรู้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ จำแนกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

3.1.4.1 หนังสือ/วารสาร

3.1.4.2 ศิษย์ระดับปริญญาตรี/โท

3.1.4.3 การฝึกอบรม

3.1.4.4 การเรียนรู้จากเครือข่าย

3.2 ตัวแปรตาม มี 2 ตัว ได้แก่

3.2.1 ความชอบวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ จำแนกเป็น 5 ด้าน ได้แก่

3.2.1.1 การเกิดกลุ่ม

3.2.1.2 การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด

3.2.1.3 ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน

3.2.1.4 ทักษะการทำงานร่วมกับบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย

3.2.1.5 กระบวนการกลุ่ม

3.2.2 การนำวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้ จำแนกเป็น 5 ด้าน ได้แก่

3.2.2.1 การเกิดกลุ่ม

3.2.2.2 การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด

3.2.2.3 ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน

3.2.2.4 ทักษะการทำงานร่วมกับบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย

3.2.2.5 กระบวนการกลุ่ม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning Approaches) เป็นการเรียนที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก กลุ่มละประมาณ 3-5 คน โดยสมาชิกในกลุ่มมีความแตกต่างกันทางด้านเพศ เชื้อชาติ ความสามารถทางการเรียน ผู้เรียนจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกในกลุ่มรับผิดชอบการทำงานร่วมกัน ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1.1 การเกื้อกูลกัน (Positive Interdependence) หมายถึง กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือต้องมีความตระหนักว่า สมาชิกกลุ่มทุกคนมีความสำคัญ และความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ในขณะเดียวกันสมาชิกแต่ละคนจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อกลุ่มประสบความสำเร็จ ความสำเร็จของบุคคลและของกลุ่มขึ้นอยู่กับกันและกัน ดังนั้นแต่ละคนต้องรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน และในขณะเดียวกันก็ช่วยเหลือสมาชิกคนอื่น ๆ เพื่อประโยชน์ร่วมกัน

1.2 การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด (Face-to-Face Promotive Interaction) หมายถึง การที่สมาชิกในกลุ่มการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย สมาชิกในกลุ่มจะห่วงใย ไว้วางใจ ส่งเสริม และช่วยเหลือกันและกันในการทำงานต่าง ๆ ร่วมกัน ส่งผลให้เกิดความสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

1.3 ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน (Individual Accountability) หมายถึง สมาชิกในกลุ่มการเรียนรู้ทุกคนจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ และพยายามทำงานที่ได้ รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ไม่มีใครที่จะได้รับประโยชน์โดยไม่ทำหน้าที่ของตน ดังนั้น กลุ่มจึงจำเป็นต้องมีระบบการตรวจสอบผลงาน ทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

1.4 ทักษะการทำงานร่วมกับบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interpersonal and Small-Group Skills) หมายถึง การเรียนรู้แบบร่วมมือจะประสบความสำเร็จได้ ต้องอาศัยทักษะที่สำคัญๆ หลายประการ ได้แก่ ทักษะทางสังคม ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการสื่อสาร และทักษะการแก้ปัญหาขัดแย้ง รวมทั้งการเคารพ ยอมรับ ไว้วางใจกันและกัน

1.5 กระบวนการกลุ่ม (Group Processing) หมายถึง สมาชิกในกลุ่มการเรียนรู้ทุกคน ร่วมกันศึกษาค้นคว้าและร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ เพื่อช่วยให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้ และปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มครอบคลุมการวิเคราะห์ที่เกี่ยวกับ วิธีการทำงานของกลุ่ม พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มและผลงานของกลุ่ม กระบวนการกลุ่มนี้อาจทำ โดยครู หรือผู้เรียน หรือทั้งสองฝ่าย การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มเป็นยุทธวิธีหนึ่งที่ส่งเสริมให้กลุ่ม ตั้งใจทำงาน เพราะทราบว่าจะได้รับข้อมูลป้อนกลับ และช่วยฝึกทักษะการรู้คิด (Metacognition) คือ สามารถจะประเมินการคิดและพฤติกรรมของตนที่ทำได้

2. ครูต้นแบบปฏิรูปการเรียนรู้ (Exemplar Teachers) หมายถึง ครูที่มีแนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ และต้องขยายผลปฏิบัติงานร่วมกับครูเครือข่าย พร้อมทั้งติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานนั้น

3. สถานภาพของครูต้นแบบปฏิรูปการเรียนรู้ (Status of Exemplar Teachers) หมายถึง ลักษณะของครูต้นแบบปฏิรูปการเรียนรู้ที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ได้แก่

3.1 ประเภทโรงเรียนที่สังกัด (School Types) หมายถึง โรงเรียนที่ครูต้นแบบปฏิรูปการเรียนรู้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

3.1.1 ระดับประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1 และ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6)

3.1.2 ระดับมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3 และ 4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6)

3.2 จำนวนปีที่สอน (Years Teaching) หมายถึง ระยะเวลาที่ครูต้นแบบปฏิรูปการเรียนรู้ได้ปฏิบัติหน้าที่การสอนประจำในโรงเรียน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

3.2.1 6-10 ปี

3.2.2 11-15 ปี

3.2.3 16 ปีขึ้นไป

3.3 จำนวนปีที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Years Using Cooperative Learning) หมายถึง ระยะเวลาที่ครูต้นแบบปฏิรูปการเรียนรู้ได้ปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียนโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

3.3.1 1-5 ปี

3.3.2 6-10 ปี

3.3.3 11-15 ปี

3.3.4 16 ปีขึ้นไป

3.4 แหล่งเรียนรู้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Sources of Cooperative Learning) หมายถึง แหล่งหลักที่ครูต้นแบบปฏิรูปการเรียนรู้ได้รับความรู้เรื่องวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

3.4.1 หนังสือ/วารสาร

3.4.2 ศึกษาระดับปริญญาตรี/โท

3.4.3 การฝึกอบรม

3.4.4 การเรียนรู้จากเครือข่าย

4. ความชอบวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Preferred Use of Cooperative Learning Approaches) หมายถึง หลักการ แนวทาง หรือแนวปฏิบัติในวิธีการเรียนรู้ที่ครูต้นแบบปฏิรูปการเรียนรู้ชื่นชอบ

5. การนำวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้ (Actual Use of Cooperative Learning Approaches) หมายถึง หลักการ แนวทาง หรือแนวปฏิบัติในวิธีการเรียนรู้ที่ครูต้นแบบปฏิรูปการเรียนรู้ได้นำไปใช้ในการเรียนการสอนในชั้นเรียนจริง